

IZOBRAZBA DJELATNIH ČASNIKA HRVATSKE VOJSKE OD RUJNA 1992. DO PROSINCA 1993. NA HVU KoV "PETAR ZRINSKI"

Damir Jug

UDK: 355.233(497.5)"1992/1993"
378.6:355(497.5)"1992/1993"

Izvorni znanstveni članak
Zaprimljeno: 27.4.2005.
Prihvaćeno: 8.12.2005.

Sažetak

U radu je prikazano školovanje djelatnih časnika HV-a u Časničkom centru (od siječnja 1993. godine promijenjen naziv glasi Hrvatsko vojno učilište) od rujna 1992. do prosinca 1993. godine.

Nakon završetka prijelazne faze izobrazbe pričuvnih časnika na jednomjesečnim tečajevima koja je završila u kolovozu 1992. godine, ČC je imao niz kraćih ili dužih tečajeva, seminara i sl. U radu su ukratko opisani tečajevi za desetnike u Centrima za obuku i odgoj vojnika i ubrzani tečaj za zapovjednike pričuvnih brigada HV-a iz gotovo svih operativnih zona. Od rujna 1992. časnici su se školovali na tromjesečnim i šestomjesečnim tečajevima. U sklopu tromjesečne izobrazbe školovana su samo dva naraštaja (ili klase) tromjesečne izobrazbe časnika i to od rujna 1992. do veljače 1993. godine. U razdoblju od rujna 1992. do rujna 1993. godine šestomjesečne tečajeve su završila ukupno dva naraštaja časnika, a krajem studenoga izvršen je prijam trećega naraštaja šestomjesečne izobrazbe. Takav oblik izobrazbe nastavljen je i tijekom 1994. godine.

Ključne riječi: školovanje, djelatni časnici, nastavni plan i program, praktična izobrazba, taborovanje, Hrvatsko vojno učilište, naraštaj

UVOD

Prvo, odnosno prijelazno razdoblje u izobrazbi pričuvnih časnika i dočasnika HV-a na jednomjesečnim tečajevima u Časničkom centru (dalje, ČC) u vojarni na Čnomercu (bivšem TŠC "Ivan Gošnjak"), završilo je 31. 7. 1992. godine, točnije završetkom 6. klase tečajeva. Svečanost završetka navedene klase tečajeva bila je održana 25. 8. 1992. godine uz nazočnost najviših predstavnika GSHV-a i MORH-a.¹ Tom prigodom

Autor je diplomirao filozofiju i sociologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te doktorirao pri Odsjeku za povijest istoga fakulteta.

¹ Sign. jed. 02, Klasa 802-01/92-03/05.

sumirani su rezultati, ali i nedostaci koje će, rečeno je, trebati riješiti u sljedećoj fazi – razdoblju izobrazbe djelatnih časnika i dočasnika HV-a na tromjesečnoj odnosno šestomjesečnoj izobrazbi – školovanju, koje je započelo početkom rujna 1992. godine. U pripremi je bilo i organiziranje Zapovjedno-stožerne škole (dalje ZŠŠ) kao najviše razine izobrazbe za zapovjedne i stožerne dužnosti u HV-u, koja je trebala započeti radom 4. 1. 1993. godine.² Organizacija i provedba školovanja u ZŠŠ-u bila bi posebno, treće razdoblje u izobrazbi časnika HV-a, o čemu u ovom radu neće biti govora, nego samo o izobrazbi časnika do razine bojne od rujna 1992. do konca 1993. godine i to uglavnom časnika KoV HV-a. Ostalim razdobljima, razinama i vidovima, bavit će se ostali radovi projekta “Vojna izobrazba u Hrvatskoj vojsci tijekom Domovinskog rata”.

Prije prikaza i analize izobrazbe djelatnih časnika HV-a, bit će navedene i ostale djelatnosti vezane uz izobrazbu u ČC-u putem seminara ili tečajeva za određene specijalnosti, koje su se odvijale neposredno prije ili u vrijeme redovitog rada škole za časnike i dočasnike.

Iako je na svečanosti završetka tečajeva iznesen ukupan broj polaznika, Uprava za mobilizaciju MORH-a tražila je još u rujnu 1992. da ČC dostavi popise vojnih obveznika koji su završili jednomjesečne tečajeve.³ ČC je navedenoj Upravi MORH-a 11. rujna 1992. poslao popis vojnih obveznika koji su u srpnju i kolovozu završili tečajeve za časnike i dočasnike.⁴

Temeljem navedene zapovijedi MORH-a, vidljivo je da MORH ima zapovjednu funkciju i nad postrojbama koje su spadale pod GSHV, što nije u skladu sa funkcioniranjem vojske u današnje vrijeme. Za potrebe MORH-a sve postrojbe u vezi s GSHV-om (ČC) bile su dužne tijekom mjeseca dva puta dostavljati operativnoj upravi GSHV-a izvješća o popuni prema priloženim obrascima.⁵

Seminari, savjetovanja i kratki tečajevi za potrebe HV-a od kolovoza do studenoga 1992. godine

Temeljem Zapovijedi Načelnika GS-a u vezi s organizacijom i izvedbom ubrzane obuke gardijskih postrojbi rečeno je da će u poduci sudjelovati 6 pripadnika Zaštitne satnije ČC-a. Obveze na ovome zadatku počele su 23. 11. i trajale do 22. 12. 1992. godine. Svi pripadnici te satnije trebali su se javiti zastavniku Dušku Jurčiću.⁶ Neki od nastavnika u ČC-u bili su na određeno vrijeme angažirani i na ratnim zadacima. Tako je temeljem usmene zapovijedi Pomoćnika Ministra obrane general bojnika Josipa Lucića, za južno bojište, bio upućen pukovnik Stojan Milenkovski gdje je ostao 10 dana “radi ukazane potrebe”.⁷

² Sign. 02/01, Klasa 803-04/92-02/27.

³ Klasa 801-01/92-01/01 od 1. rujna 1992.

⁴ Isto.

⁵ Klasa 801-01/92-01/12 od 9. rujna 1992.

⁶ Zapovijed Načelnika GSHV, Klasa 8/92-01/6 od 14. 11. 1992.

⁷ Zapovijed Načelnika ČC od 12. 11. 1992.

Iz Organizacijske zapovijedi Načelnika ČC-a, vidi se zapovjedna organizacija u Centru u listopadu 1992. godine:⁸

- Zamjenik načelnika bio je brigadir Mate Obradović
- Pomoćnik načelnika za personalne poslove pukovnik Stjepan Cifrek
- Pomoćnik za IPD pukovnik Antun Abramović
- Pomoćnik načelnika za tečajeve pukovnik Marijan Mužinić
- Pomoćnik za nastavu brigadir dr. sc. Mladen Barković
- Tajnik ČC pukovnik Ivan Vučić
- Zapovjednik vojarne bojnik Ivan Valentić
- Zapovjednik satnije ZMIN-a (zračno motrenje i navođenje) satnik Idek
- Zapovjednik zaštitne satnije poručnik Mladen Kranjčec.

Prema odobrenju Zapovjedništva 3. operativne zone (OZ) Zagreb, u ČC-u su, u vezi s izobrazbom operatera POLO 9K u TG 144, poslali spisak operatera za tranžer.⁹

Nastavljeno je bilo, u određenim razdobljima, i s tečajevima za razminiranje, ne samo u tom razdoblju (jesen – zima 1992. godine), nego i u 1993. godini (pa i poslije). Isto se odnosi i za druge specijalizacije u kraćim ili dužim periodima. Iz ČC-a se tražila materijalna potpora i personalna popuna nastavnim osobljem i instruktorima raznih profila. Tako se za potrebe nastave u ČC-u tražilo od OZ-a Split izmještaj za pukovnike Rodoljuba Barića i Josipa Tuličića. Od OZ-a Rijeka, Sektor za strateška istraživanja i školstvo, za potrebe nastave u ČC-u tražio se prijelaz u ČC Marijana Rihtara, iz OZ-a Zagreb za razgovor (po istom zadatku) sa Stjepanom Farkašem i Milanom Mihaićem. Od 125. brigade Novska bio je potreban izmještaj Josipa Skoke, iz 153. brigade iz V. Gorice Damira Goršete, iz Geodetskog odjela MORH-a Slavka Horvata, iz 119. brigade Pula Marijana Mužinića, Prometne službe MORH-a Slavka Horvata, iz Prometne službe MO-a Zdravka Happa, iz Logističke službe MO-a Zmage Kereča i Đorđi Todorovskog te iz Jedinica remontne podrške MORH-a Josipa Martinčevića. Svi su bili pozvani na razgovor u vezi "obostranog informiranja".¹⁰

Bez obzira jesu li svi izmješteni ili nisu, očita je u to vrijeme značajna potreba za nastavnim osobljem, poglavito stručnim, koje je bilo potreban za kvalitetnu izvedbu Nastavnih planova i programa (NPP-a) u sljedećem dosta zahtjevnijem razdoblju izobrazbe časnika HV-a, što i jest temeljni predmet ovoga rada.

Od kratkih specijalističkih tečajeva treba spomenuti onaj za zapovjednike desetina u Centrima za obuku i odgoj vojnika (u nastavku – COOV), te vrlo važan – tečaj za Zapovjednike pričuvnih "R" brigada, što je bio i završetak izobrazbe svih zapovjednih razina putem kratkih tečajeva za pričuvne časnike i dočasnike HV-a.

Za Zapovjednike desetina tečajevi su održani u tri navrata. Prema Izvješću o završetku **prvoga tečaja**¹¹, na njega je bilo upućeno 39 polaznika iz: Požege 7, Koprivnice 6, Pule 6, Jastrebarskog 9 i iz Sinja 11 polaznika. Tečaj je održan u razdoblju od 5. do 17. 10. 1992. godine. Prihvat i smještaj polaznika (odazvali su se svi) bio je

⁸ Sign. 01, Klasa 8/92-01/92 Zapovijed od 16. 10. 1992.

⁹ Na tečaj je bilo poslano pet vojnih obveznika.

¹⁰ Klasa 803-04/92-02/21 od 13. 7. 1992.

¹¹ Klasa 803-04/92-02/2-92, od 16. 10. 1992.

sproveden bez većih problema. Nastava je realizirana u cjelini prema NPP-u i rasporedu sati po danima. Kao problem istaknuto je da ČC nije bio u mogućnosti izdvojiti časnika za zapovjednika tečaja, pa je predloženo da se iz pojedinih COOV-a, za svaku grupu ili po jedan mjesec, izdvoji jedan zapovjednik voda, koji će obnašati dužnost zapovjednika grupe, a ostalu problematiku rješavat će Zapovjedništvo za tečajeve u suradnji s Upravom ČC-a.¹²

Drugi tečaj održan je od 19. do 31. 10. 1992. godine.¹³ Tečaj je pohađalo 35 zapovjednika desetina iz COOV-a: Koprivnice 8, Požege 6, Pule 6, Jastrebarskog 9 te Sinja 6 polaznika. Svi su se slušatelji javili na vrijeme, a smještaj je organiziran u objektu 26 u krugu raspoloživih objekata ČC-a na Črnomercu. Za zapovjednika tečaja bio je određen zastavnik Srđan Šarić, zapovjednik voda iz COOV-a Jastrebarsko, i dužnost je izvršio uspješno. NPP je bio realiziran u cjelini i bez ikakvih problema. Među slabostima, točnije propustima, istaknuto je da je dio slušatelja došao nepotpuno opremljen te su se na jutarnjim smotrama u pogledu ujednačenosti u odijevanju, stvarale poteškoće. Zato je predloženo da se ubuduće polaznici na tečaj šalju kompletno i propisno opremljeni. Svi polaznici uspješno su svladali sadržaje planirane NPP-om.¹⁴

Treći tečaj za zapovjednike desetina održan je od 2. do 14. 11. 1992. godine.¹⁵ Tečaj je pohađalo 30 slušatelja: iz COOV-a Pule 5, Koprivnice 6, Jastrebarskog 8, Požege 5 i Sinja 6 polaznika. Prihvat je bio izvršen 1. i 2. 11. 1992. bez problema, a smještaj je, kao i prethodno, organiziran u objektu 26. Dužnost zapovjednika grupe uspješno je obnašao časnički namjesnik Vladimir Potnar iz COOV-a Požega. NPP je, kao i na prethodnim tečajevima, realiziran u cjelini, prema predviđenom rasporedu sati. Posebnih problema nije bilo.

Završni sastanak s polaznicima održan je 15. 11. 1992.; uz ostale nadređene zapovjednike, i ostale predstavnike iz ČC-a, GSHV-a i MORH-a, bio je nazočan i general bojnik Josip Ignac.¹⁶ Na zahtjev generala Ignaca prihvaćene su i određene sugestije samih polaznika. Prvo, smanjiti broj sati iz predmeta Opća pravila oružanih snaga, koji oni uglavnom poznaju, a povećati satnica iz vojne andragogije; drugo, rad s ljudima su ocijenili najbitnijim, tako da je vojna andragogija ocijenjena najpozitivnije od svih predmeta izučavanih na tečajevima, te je bilo predloženo da se kao obrazovni sadržaj uvrsti i u COOV-e, i da se djelatnici iz pojedinih COOV-a češće posjećuju u svrhu razmjene iskustava. Na koncu je, za rad na ovim izmjenama predložen časnički namjesnik Vladimir Potnar.¹⁷

Za operativnu osposobljenost HV-a, poglavito njezinog pričuvnog sastava – bio je važan još jedan tečaj: **tečaj ili ubrzana izobrazba zapovjednika pričuvnih brigada**. Temeljem Zapovjedi Načelnika GSHV-a, generala zbora Janka Bobetka¹⁸, trebalo je

¹² Isti izvor.

¹³ Klasa 808-04/92-02/09.

¹⁴ Isti izvor.

¹⁵ Klasa 803-04/92-02/09, Izvješće od 16. 11. 1992.

¹⁶ Isti izvor.

¹⁷ Isti izvor.

¹⁸ Klasa 8/92-01/22, Zapovjed od 23. 12. 1992.

započeti s ubrzanom obukom zapovjednika "R" brigada i domobranskih pukovnija i bojni u ČC HV-u u Zagrebu 4. 1. 1993., prema odobrenom planu i programu obuke. Polaznici su bili dužni javiti se u ČC najkasnije do 3. siječnja 1993. godine. Za provedbu izobrazbe bio je imenovan tim i za to određene postrojbe.¹⁹ Zapovjedništvo ČC-a bilo je odgovorno za organizacijske pripreme procesa izobrazbe, prijam i smještaj polaznika. Logističku potporu osigurao je Sektor opskrbe MORH-a – Planska uprava i ČC. Izvješća o početku, praćenju i provedbi izobrazbe trebao je dostavljati voditelj tima. Zapovjedništva OZ-a trebala su uputiti zapovjednike pričuvnih brigada i domobranskih pukovnija prema navedenoj zapovijedi.²⁰ Ta su zapovjedništva, do upućivanja polaznika na izobrazbu, bila obvezatna izvršiti stručne i materijalne pripreme polaznika sa svoga područja, provođenjem grupnog trenaža na temu "Brigada u napadu".

Za realizaciju praktičnog dijela izobrazbe na terenu bio je odgovoran OZ Zagreb, koji je trebao pripremiti i izvesti metodsko-pokazne vježbe: "Brigada u napadu" i "Motorizirana bojna u nasilnom prijelazu rijeke" prema zamisli i zahtjevu ČC HV-a.²¹

Zapovjednici angažiranih postrojbi TG-125 57. samostalnog bataljuna i 38. pontonirski bataljun, Riječna flotila 302 i predstavnik OZ Zagreb trebali su se javiti 14. 12. u 8 sati Načelniku ČC-a radi prijema naputaka i zadaća za angažiranje postrojbi u vremenu od 17. 12. 1992. do 17. 1. 1993. godine. Ubrzana obuka trajala je mjesec dana i provedena je uglavnom na terenskoj nastavi.

Poslije obavljene sigurnosne provjere, ČC je osigurao objekte u kojima će biti smješteni zapovjednici brigada te djelatnici i redoviti polaznici 1. naraštaja ZSŠ-a. Dakle, u isto vrijeme je započela i redovita devetomjesečna izobrazba na najvišoj razini izobrazbe časnika HV-a, ZSŠ-a; međutim, to nije predmet ovoga rada. Potrebno je navesti iz kojih su postrojbi te iz kojih OZ-a bili polaznici ubrzane izobrazbe.

Zapovjednici brigada	iz OZ-a	Zapovjednici domobranskih postrojbi	iz OZ-a
106. br.	Osijek	Domobr. pukovnija Pakrac	Bjelovar
108. br.	Osijek	10. domobr. pukovn. Vukovar	Osijek
132. br.	Osijek	9. dom. pukov. Bijeli Manastir	Osijek
105. br.	Bjelovar	12. domobr. pukovn. Zagreb	Zagreb
127. br.	Bjelovar	Domobr. bojna Hrv. Kostajnica	Zagreb
153. br.	Zagreb	Domobr. bojna Glina	Zagreb
145. br.	Zagreb	Domobr. bojna Nova Gradiška	Zagreb
150. br.	Zagreb	Domobr. bojna Novska	Zagreb
110. br.	Karlovac	14. dom. pukovn. Slunj	Karlovac
143. br.	Karlovac	Domobr. pukovn. Ogulin	Karlovac
154. br.	Gospić	Domobr. bojna Obrovac	Split
128. br.	Gospić	7. domobr. pukovn. Zadar	Split
112. br.	Split	Domobr. bojna Benkovac	Split
126. br.	Split	15. domobr. pukovn. Šibenik	Split
		16. domobr. bojna Sinj	Split
		Domobr. bojna Drniš	Split
		Pomoćnik za Domobranstvo	Split

¹⁹ Isti izvor.

²⁰ Isti izvor.

²¹ Isti izvor.

Slijedi prikaz izobrazbe časnika pričuvnih postrojbi HV-a putem kraćih tečajeva održanih neposredno prije ili u vrijeme početka školovanja djelatnih časnika HV-a razine voda/satnije/bitnice, što i jest primarni cilj rada. Taj oblik izobrazbe započeo je u rujnu 1991. i trajao je do konca 1993. godine.

IZOBRAZBA DJELATNIH ČASNIKA HV-a

Školska vojna izobrazba, iako se do kraja 1992. godine i taj oblik izobrazbe nazivao katkad tečajem, započela je s radom u prostorima Časničkog centra (tada još uvijek u osnivanju) 1. rujna 1991. godine. Radilo se o prijamu na tromjesečnu i šestomjesečnu izobrazbu djelatnih časnika i dočasnika uglavnom iz djelatnih "A" postrojbi HV-a, pretežno iz KoV-a.

Neposredno nakon početka izobrazbe, slijedila je prijava ČC-a Personalnoj upravi MORH-a da 30 kandidata sa spiska nije došlo na vrijeme. Slijedi da prijave, zamolbe i selekcije za školovanje nisu provođene u ČC-u nego u MORH-u (nešto poslije, koncem studenoga 1992. godine, kada je ČC, pod novim nazivom konačno bio ustrojen). O polaznicima 1. naraštaja bit će više riječi kada bude govora o zaključcima iz izvješća o završetku njihove izobrazbe.

Potrebno je predočiti koncepciju, sadržaj i strukturu NPP-a. Kako početni nije zadovoljavao, Zapovjedništvo ČC-a traži izmjene i dopune NPP-a "u svezi poboljšanja i prilagođavanja nastavnih planova i programa stvarnim potrebama i predznanjima polaznika tromjesečne i šestomjesečne izobrazbe."²² ČC predlaže promjene Sektoru za strateška istraživanja i nastavu, koji je u to vrijeme još, ne samo odobravao nego i razrađivao NPP-e za različite razine, rodove i službe na ČC-u (HVU).²³ Izmjene i dopune NPP-a odnosile su se na polaznike šestomjesečne i tromjesečne izobrazbe časnika i dočasnika za zapovjedne i nezapovjedne dužnosti, dakle i za tečaj šestomjesečne izobrazbe dočasnika za samo zapovjedne dužnosti, znači, praktički za sve oblike školovanja. Trebalo je načiniti promjene nekih sadržaja i izvršiti korekcije onih programa kod kojih je došlo do promjena u raspoloživom broju sati.

Sektora za strateška istraživanja i nastavu odobrava inicijativu ČC-a te u Odobrenju za izmjene NPP-a stoji, da se "završetkom tečajeva izvrši analiza tijeka nastavnog procesa i uvažavajući stečena iskustva dostave konačne verzije NPP-a na odobrenje."²⁴ Među priložima ovdje spomenutog Odobrenja je i plan i program za predmet OPOS RH s fondom od 48 sati. Navedeni su i programski sadržaji ovoga predmeta s predviđenim brojem sati za njihovo izvođenje, primjera radi T1 (tema 1) – Vježbovni

²² Klasa 602-03/92-01/01 od 22. 9. 1992.

²³ Poslije su sadržaje i razradu NPP-a vršili nastavnici koji su predmete i predavali, dok su više instance GSHV-a i MORH-a uglavnom provjeravali i ocjenjivali kvalitetu izvedbe nastave, vršili izmjene NPP-a za šestomjesečnu izobrazbu časnika, temeljeći to, uz ostalo i na usmenim sugestijama Načelnika za inspekciju GSHV-a, general bojnika Josipa Lucića (Klasa 602-03/92-01 od 18. 11. 1992.), te na procjenu vojno-političke situacije "da postojeće NPP-e za šestomjesečnu izobrazbu časnika zapovjedne razine vod/satnija i bataljun moramo bitno inovirati" (Klasa 602-03/92-01 od 18. 11. 1992.).

²⁴ Isti izvor. Misli se na odobrenje Sektora za strateška istraživanja i nastavu.

postupci: pod a) stavovi bez oružja i b) stavovi s oružjem, s brojem sati za svaku od tema i podtema i to za tromjesečnu i šestomjesečnu izobrazbu.²⁵ NPP-i sa svim predmetima i opterećenjima po tjednima i tromjesečjima za tromjesečnu i šestomjesečnu izobrazbu časnika također su u cijelosti razrađeni i priloženi. Priložen je bio i Prijedlog prijelaznog NPP-a za šestomjesečnu izobrazbu časnika za drugo tromjesečje i to za razinu bataljuna pješništva, za obnašanje dužnosti zapovjednika voda/bitnice topništva, zapovjednika voda/satnije PZO-a, voda/satnije OMP-a (sve za drugo tromjesečje).²⁶

Međutim, kako je nastava bila već u drugom mjesecu i dio NPP-a realiziran, predložen je od strane ČC-a prijelazni oblik plana koji bi omogućio završetak pojedinih predmetnih sadržaja koji još nisu "krenuli", uz istodoban porast broja sati za nastavu iz vojno-specijalističke izobrazbe sa 156 na 200 sati.

TABLICA 1. Prijelazni NPP za izobrazbu zapovjednika bojne pješništva.²⁷

Red. Br.	Sadržaj izobrazbe	Broj sati			
		Tromjesečje		Ukupno	%
		I	II		
1.	Informativno-psihološka djelatnost	72	96	168	20
2.	Vojno-specijalistička izobrazba	96	96	192	23
3.	Logistička potpora		48	48	6
4.	Tjelovježba	48	48	96	12
5.	Zapovjedno-stožerna izobrazba	-	48	48	6
6.	Temeljna vojna izobrazba	192	72	264	31
7.	Pričuvno vrijeme	12	12	24	2
	Ukupno	420	420	840	100

Iz ČC-a je 12. 10. 1992. godine upućen Upravi za školstvo Sektora za strateška istraživanja Upit u vezi potrebe izobrazbe časnika intendantske i časnika prometne službe.²⁸ U prilogu dopisa – Upita nalazi se i Prijedlog NPP-a za šestomjesečnu izobrazbu za ta dva profila kako bi se moglo pristupiti njegovoj razradi i realizaciji. Inače, taj NPP je isti kao i oni za druge rodove i službe HV-a, s razlikom u sadržajima temeljne vojne i vojno-specijalističke izobrazbe (što je i razumljivo).

²⁵ Tako su za tromjesečnu izobrazbu bila predviđena 2 sata, a za šestomjesečnu 4. Ovaj je primjer naveden samo ilustrativno, a slično je i sa razradom ostalih tema navedenog predmeta. Isti izvor.

²⁶ Isti izvor.

²⁷ Isti izvor. Nastavne planove i programe za niže razine rodova nije moguće prikazati jer nisu bili dostupni.

²⁸ Klasa 803-04/92-02/02.

TABLICA 2. Nastavni plan šestomjesečne izobrazbe časnika Hrvatske vojske

PODRUČJE	Red. br.	NAZIV PREDMETA	Tjedno opterećenje	BROJ SATI		Ukupno
				Tromj.		
				I	II	
IPD	1.	Vojno-informativna djelatnost	1+0	12	-	12
	2.	Vojna psihologija	2+1	12	24	36
	3.	Vojna andrologija i metodika vojne izobrazbe	1+1	-	24	24
	4.	Domovinski odgoj	2+0	24	24	48
	5.	Obavještajno-sigurnosna djelatnost	3+0	12	24	36
	6.	Hrvatski jezik	1+0	12	-	12
TEMELJNA VOJNA IZOBRAZBA	7.	Strategija obrane RH	1+0	12	-	12
	8.	Opća taktika	2+2	48	-	48
	9.	Poznavanje streljačkog oružja i nastava gađanja	1+0	12	-	12
	10.	Vođenje i zapovjedanje	3+1	-	48	48
	11.	Vojna topografija	1+1	24	-	24
	12.	Organizacija rada	2+1	36	-	36
	13.	Temelji informatike	2+3	60	-	60
	14.	NKB oružje i zaštita	1+1	-	24	24
VOJNO-SPEC. IZOBRAZBA	15.	Taktika intendantske službe	3+3	12	60	72
	16.	Poznavanje, raspolaganje i održavanje TMS intendantske službe	5+5	84	36	120
LOGISTIČKA POTPORA	17.	Logističko osiguranje oružane borbe	2+2	-	48	48
TJELOVJEŽBA	18.	Tjelesno vježbanje	0+4	48	48	96
ZAPOVJEDNO-STOŽERNA IZOBRAZBA	19.	Taktička zadaća	1+3	-	48	48
OSTALO	20.	Pričuvno vrijeme (smotre, pregledi i sl.)	0+1	12	12	24
UKUPNO				420	420	840

I nastavnici su sugerirali izmjene u sadržajima programa ili u fondu sati za određene teme. U Izvješću o realizaciji nastave iz predmeta "Poznavanje i rukovanje TMS" na tečaju topništva,²⁹ traži se povećanje broja sati, rasterećenje nekih nastavnika od prevelikog broja sati boljom preraspodjelom sati ili primanjem većeg broja nastavnika.³⁰

NPP je doista suštinsko pitanje i pretpostavka funkcioniranja školske ustanove, poglavito ako je ista u osnivanju i kada se traže "prava rješenja". U ovom radu uopće se ne govori o koncepciji hrvatskoga vojnog školstva (premda se u to vrijeme

²⁹ Klasa 803-04/92-02/09 od 20. 11. 1992.

³⁰ Isti izvor.

i o tome raspravljalo – npr. je li potrebna vojna akademija ili neki drugi oblik vojne izobrazbe). Ovdje je riječ je samo o onima, tadašnjem (ratnom) vremenu najprikladnijim oblicima vojne izobrazbe koji su izvođeni s ciljem što brže i učinkovitije izobrazbe vojnih kadrova svih zapovjednih razina. Svrha izobrazbe bila je usvajanje najnužnijih znanja radi dostizanja kvalitete potrebne za izvršavanje tadašnjeg osnovnog cilja HV-a – oslobađanja okupiranih područja Republike Hrvatske. Zato se odmah, u samim počecima rada škole za časnike rodova, službi i specijalnosti KoV-a i izobrazbe ostalih vidova HV-a, inzistiralo na praktičnim provedbama sadržaja NPP-a.

U pogledu praktičnog izvođenja nastavnih sadržaja, Načelnik ČC-a je od GSHV-a, Uprave za školstvo, tražio "osiguranje postrojbi, vježbališta i TMS za potrebe ČC" uz napomenu da se za prvu klasu časnika to realiziralo u određenoj mjeri, ali da bi, prema priloženim planovima izvođenja vježbi, taj sadržaj trebalo poboljšati.³¹ Na kraju Zamolbe sugerira se da je "poželjno (da) lokacije i postrojbe za vježbu budu u blizini Zagreba radi prijevoza polaznika i veće učinkovitosti u organizaciji rasporeda sati."³² Potrebno je navesti još neke zahtjeve u vezi s izvođenjem praktične nastave. Na primjer, korištenje vježbališta u vojarni u Jastrebarskom;³³ bio je priložen i plan s razrađenom satnicom korištenja vježbališta navedene vojarne za polaznike Časničke škole ČC-a HV-a. Isti takav plan bio je priložen kao prijedlog od strane HVU (novi naziv ČC) za veljaču 1993. godine, i to za potrebe nastave topništva i OMP-a za nastavne skupine 1/6 OMP i 2/3 OMP iz predmeta taktika OMP.³⁴ Ovdje treba navesti i to da su prema Zapovjedi GSHV-a za izvođenje praktične nastave 1. klase časnika OMJ-a na vježbalištu u Varaždinu bila su angažirana OMS 104. brigade – Čakovec.³⁵

Zanimljivo je navesti i zamolbu koja se odnosi na posjetu polaznika Holdingu "Đuro Đaković" – Poduzeća za proizvodnju specijalnih vozila "u svezi što cjelovitijeg upoznavanja naših slušatelja, roda OMP s mogućnošću uporabe vašeg proizvoda, tenka T-84, te mogućom i potrebitom suradnjom našeg Učilišta i vaše firme".³⁶

Slične sugestije, planovi i potrebni poligoni za izvođenje praktične nastave polaznika raznih rodova i službi predlagani su i traženi i dalje, u biti u cijelom razdoblju izobrazbe (toga roda časnika) tijekom Domovinskog rata do lipnja 1996., odnosno do Erdutskoga sporazuma kada je integriran cijeli teritorij RH u međunarodno priznatim granicama.

Težilo se ka što cjelovitijem upoznavanju polaznika s novim oružjima i oruđima, i načinima njihove uporabe. Istodobno se radilo i na pribavljanju i pisanju literature iz općevojnih i vojno stručnih predmeta, ali i literature iz općeobrazovnih područja. Važna je, primjerice, obavijest Fakulteta političkih znanosti upućena HVU o izradi obrazovnog materijala "Prikazivanje reljefa izohipsama", koji je izradio asistent mr. sc. Vlatko Cvrtila za potrebe nastave predmeta Vojne topografije. To je jedan od

³¹ Klasa 602-01/93-01/01. Zamolba Načelnika ČC Upravi za školstvo Sektora za strateška istraživanja i nastavu GSHV od 14. 1. 1993.

³² Isti izvor.

³³ Klasa 803-04/92-02/02 od 29. 10. 1992.

³⁴ Klasa 602-01/93-01/01 od 3. 2. 1993.

³⁵ Klasa 968-01/93-302 od 5. 1. 1993.

³⁶ Klasa 602-01/93-01/01 od 28. 1. 1993.

najvažnijih općevojnih predmeta, poglavito za časnike, bez čijeg poznavanja je nezamislivo zapovijedanje časnika u vojsci.³⁷

Tada, koncem siječnja 1993., promijenjen je naziv Časničkog centra u Hrvatsko vojno učilište (dalje HVU) kao ustrojenu ustanovu izobrazbe za zapovjedni kadar KoV HV-a i dio izobrazbe za potrebe Zrakoplovstva HV-a, konkretno PZO-a, a nešto poslije (1994.) i ZMIN-a.³⁸ U ljeto 1993. godine, HVU je dobio ime "Petar Zrinski".³⁹

O daljnjim preustrojima Učilišta nema potrebe govoriti, jer se takav ustroj održao do konca 1996., dakle do razdoblja koje nas u ovom radu i zanima. U tadašnjoj organizaciji, HVU se dijelio na Časničku, Dočasničku i Zapovjedno-stožernu školu sa svojim zapovjedništvima, službama i organizacijom. Na čelu cijelog Učilišta nalazio se načelnik, u to vrijeme brigadir Dragutin Šlopár. Zamjenik mu je bio brigadir dr. sc. Mladen Barković i pomoćnici za operativu, personalne poslove, IPD i SIS i Logistiku. Tajnik HVU bio je pukovnik Ivan Vučić, Zapovjednik ZŠŠ bio je brigadir Miroslav Jezrečić (jedno vrijeme usporedno i načelnik HVU), Zapovjednik Časničke škole bio je pukovnik Stjepan Cifrek, a Dočasničke škole bojnič Antun Medvedović. Uz navedeno bio je i Zapovjednik vojarne, koji je skrbio o objektima vojarne. Zasebna cjelina, pod Zapovjednikom vojarne, bila je Zaštitna satnija sa Zapovjednikom (tada satnikom Rudolfom Vučićem). Sačinjavali su je ročnici na završnoj obuci, a obavljali su stražarsku službu i druge potrebne poslove.⁴⁰

Od početaka tromjesečne i šestomjesečne izobrazbe časnika i dočasnika, zbog pomoći u rješavanju problema, prije svega onih, materijalnih, nastavnih pomagala, popune nastavnog osoblja i kontrole kvalitete izvođenja nastave, bili su česti dolasci, odnosno inspekcije iz GSHV-a i MORH-a. Na primjer, u listopadu 1992. godine zapovjedbno je da se 21. 10. od 6 do 22 sata izvrši nadzor i inspekcija života i rada (tada) Časničkog centra.⁴¹ Svrha nadzora i inspekcije, navodi se u Zapovjedi Načelnika GSHV-a, bilo je "utvrđivanje kvalitete nastavnog procesa u odnosu na ciljeve i zadaće definirane NPP-ima i provjere dostignute razine provođenja općih pravila Oružanih snaga, stege i reda"; nadalje, stjecanje uvida u vođenje i zapovjedanje u ČC-u, organizaciju i metodiku izvođenja nastave, osposobljenosti i kvaliteti nastavnog osoblja, materijalnu potporu nastavnog procesa, popunjenost ČC-a nastavnim osobljem, u rad logističke službe i uvid u probleme i teškoće s kojima se susreće ČC.⁴²

U nadzornu ekipu bili su određeni general bojnič Josip Ignac kao voditelj, brigadiri Ivan Tonković, Željko Gašparić, dr. sc. Simeon Kovačev, dr. sc. Mijo Vrhovski, Josip Petrović, Ivan Plosaj, pukovnik dr. sc. Vjekoslav Stojković – svi od strane GSHV-a i pukovnik Vjekoslav Križanec iz MORH-a.⁴³

³⁷ Klasa 602-01/93-01/50, sign. jedinica 02/1.

³⁸ Časnički centar ustrojen je (do tada "u osnivanju") u studenom 1992. godine kao Hrvatsko vojno učilište (HVU) i taj se naziv u dokumentima počinje rabiti krajem siječnja 1993. godine.

³⁹ HVU dobiva ime "Petar Zrinski" u lipnju 1993. godine.

⁴⁰ Osobno iskustvo.

⁴¹ Klasa 8/92-01/22, sign. jed. 02.

⁴² Isti izvor.

⁴³ Isti izvor.

Bilo je dosta molbi za izmještaj ili za prijem na mjesto nastavnika na pojedine katedre stručno-vojnih ili općeobrazovnih predmeta u Učilištu (kao i ranije u ČC-u). Bilo je i zamolbi za naknadni prijem i za izmjenu razine izobrazbe, a također za prekid izobrazbe nekih polaznika. Tako ČC prosljeđuje Personalnoj upravi MORH-a zamolbu satnika Mile Vitića za promjenu razine izobrazbe iz ranga zapovjednika satnije u rang zapovjednika bojne.⁴⁴ Ima i primjera traženja skidanje polaznika sa spiskova i to onih polaznika koji su izostajali i s tim u vezi bila je i uputa postrojbama da obrazlože izostanke, ukoliko su o tome imali saznanja, i sl.⁴⁵ Za opseg ovog rada bilo bi preopširno dalje iznositi takve primjere kojih je bilo mnogo.

Iz zapovijedi o izvođenju nastave iz skupine predmeta koji su bili naknadno uvršteni, a za dovršetak školovanja časnika, pripadnika bojni "Zrinski – Frankopani", vidljiva je organizacija katedri i predmeta s nastavnicima koji su ih izvodili.⁴⁶

Na katedri taktike nastavnici su bili: pukovnik Anton Mikulić, mr. sc. Tomo Radičević, pukovnik Milan Brkljačić, pukovnik Luka Vujić, pukovnik Radivoj Milić, bojnik Antun Medvedović, satnik Emil Crnčec, pukovnik Pero Vučković, bojnik Nenad Karačonji, pukovnik Andrija Čondor, bojnik Stjepan Damjanić, satnik Ivica Protulipac, bojnik Milo Krišto, bojnik Dušan Matijević i poručnik fregate Dane Rendulić – svi nastavnici predmeta Opća taktika i Taktika rodova (pješaštva, topništva, OMP-a, POB-a i PZO-a). Na katedri općevojnih predmeta nastavnici su bili: brigadir Franko Bačić (predmet Vođenje i zapovijedanje), poručnik fregate Dane Rendulić (Ustroj HV-a), brigadir Josip Đugum i inž. Zoran Medved (Vojna topografija), natporučnik Mladen Golub (Topničko pravilo gađanja).⁴⁷

Ukupno je na tim katedrama bilo 19 nastavnika. Uz njih su općeobrazovne vojne predmete predavali nastavnici koji su bili pod IPD-om, dakle u ingerenciji MORH-a.; to su: pukovnik Želimir Pavlina i prof. Jasenka Badžak (Vojna psihologija); nastavnici profesori Marko Pandžić, Marko Buklijaš i Marin Perković (Domovinski odgoj); nastavnik prof. Dubravka Janko (Vojna pedagogija); nastavnici prof. Damir Šimunić, prof. Matija Aračić i prof. Njego Kožulj (Tjelovježba /zasebna katedra/).

Ukupno je, dakle, bilo 9 predmeta i 28 nastavnika na 4 katedre. Vremenom, uključivanjem novih rodova i službi i općeobrazovnih predmeta u izobrazbu i povećanjem broja nastavnih skupina odnosno polaznika, povećavao se i broj katedri i nastavnih predmeta i nastavnika. Neki od nastavnika su odlazili, drugi su dolazili, a neki, doduše malobrojni, u Učilištu (danas Časničkoj, Dočasničkoj i ZŠŠ-u), su i danas, kao nastavnici ili u nekoj drugoj službi.

Školovanje časnika i dočasnika u ČC-u na tromjesečnim i šestomjesečnim tečajevima, kako je već rečeno, započelo je 1. 9. 1992. Tromjesečnu izobrazbu su završile dvije klase časnika i dočasnika, nakon čega će tromjesečno školovanje ostati samo za

⁴⁴ Klasa 602-01/93, 2001, 1993.

⁴⁵ Klasa 602-01/93-01/03, radilo se o rješavanju statusa četvorice polaznika (radi izostanaka).

⁴⁶ Klasa 8/92-01/24, sign jed. 02 od 10. 12. 1992.

⁴⁷ Isti izvor.

dočasnike, a časnici će se školovati na šestomjesečnim tečajevima.⁴⁸ U obje tromjesečne i prvoj šestomjesečnoj klasi, časnici i dočasnici bili su školovani zajedno te su stoga neki bitni segmenti analize, npr. prosjek ocjena po grupama, dati kao zajedničko izvješće.⁴⁹

Prva klasa tromjesečne izobrazbe časnika i dočasnika započela je nastavu 1. 9. 1992., a završila 28. 11. 1992. Iz Izvješća o završetku tromjesečne izobrazbe prve klase časnika i dočasnika slijedi da su bila 84 dočasnika i 15 časnika – ukupno 99 polaznika. Tijekom školovanja, na osobni zahtjev, otpuštena su bila 2 slušatelja – dočasnika (ti dočasnici nisu navedeni u Tablici 3.) Svi ostali, dočasnici i svih 15 časnika, uspješno su završili izobrazbu.

TABLICA 3. Školska sprema polaznika prve klase tromjesečne izobrazbe.

	VSS	VŠS	SSS	VKV	KV	PKV	NKV
Časnici	15	-	-	-	-	-	-
Dočasnici	-	-	77	1	2	2	-

Srednja ocjena cijelog naraštaja iznosila je 4,34 (vrlo dobar), za časnike 4,92 (odličan), a za dočasnike 3,77 (vrlo dobar).

TABLICA 4. Srednja ocjena po tečajevima rodova/službi

Rod/služba	Srednja ocjena
pješništvo	4,28 vrlo dobar
topništvo	3,00 dobar
PZO	3,87 vrlo dobar
veza	4,44 vrlo dobar
OMP	3,99 vrlo dobar
tehn. služba	4,28 vrlo dobar
inženjerija	4,39 vrlo dobar

U analizi realizirane izobrazbe uočeni su nedostaci, poglavito u nastavi obuke i kretanja na nepoznatom terenu noću. Kako predmet nije bio predviđen postojećim NPP-om to je, radi unapređivanja nastave, zapovjedbno da se realizira u sklopu šestomjesečnog tečaja.⁵⁰

Radilo se na stalnom unapređivanju i dopunjavanju NPP-a u pogledu teorijske i praktične nastave, pisanju nastavnih sadržaja i nabavljanju stručne literature. Tim intencijama davana je puna podrška i od sektora GSHV-a i od službi MORH-a radi

⁴⁸ Od 1994. će se za razinu voda/satnije uvesti četveromjesečna, a za razinu bojne ostati će šestomjesečna izobrazba.

⁴⁹ Klasa 808-04/92-02-02/09 od 09. 12. 1992.

⁵⁰ Klasa 8/92-01/03 sign 02/1, Zapovijed zapovjedništva ČC od 30. 11. 1992.

potrebe za što kvalitetnije obučeni zapovjednim kadrom, koji je bio sve potrebniji pri obavljanju zadaća u postrojbama HV-a.

Još krajem studenog 1992. godine bilo je zapovjedbano od Uprave za školstvo GSHV-a ČC-u da se "temeljem ukazanih potreba za obučavanjem i podizanjem kondicionih i motoričkih sposobnosti časnika i dočasnika, na izobrazbi sprovede provjera i da ocjena psihomotoričkih sposobnosti polaznika".⁵¹ Također, Uprava za školstvo obavještava ČC da, temeljem Zapovjedi Predsjednika RH, te provedenog odabira prijavljenih kandidata iz postrojbi HV-a, organizira (mislilo se, valjda, i dalje, jer su prvi tečajevi već završavali ili bili u tijeku) tromjesečni i šestomjesečni tečajevi za časnike i dočasnike koji obnašaju zadaće na zapovjednim dužnostima. Ovdje je novost u tome da se ubuduće na izobrazbu šalju samo kadrovi za obavljanje zapovjednih dužnosti za časnike od razine voda do razine bojne odnosno divizionu.⁵² (Izobrazba časnika, polaznika Zapovjedno-stožerne škole izlazi iz okvira sadržaja ovoga rada.)

Iz Izvješća o završetku izobrazbe **drugoga naraštaja tromjesečne izobrazbe i prvoga naraštaja šestomjesečne izobrazbe** časnika i dočasnika potrebno je prenijeti sljedeće:

- 1) Izobrazba 1/6 časnika i dočasnika počela je 1. 9. 1992., primljeno je 297 časnika (i 11 dočasnika – omjer broja polaznika suprotan tromjesečnoj izobrazbi). Tijekom izobrazbe, 19 časnika – polaznika napustilo je izobrazbu, i to na zahtjev postrojbi 7, na osobni zahtjev 9 i na temelju odsustvovanja s nastave 3 polaznika. Onim polaznicima koji su napustili izobrazbu na zahtjev postrojbi bilo je omogućeno polaganje ispita i svi su uspješno završili izobrazbu s ostalim polaznicima. Jedan časnik nije položio ispite, a time ni izobrazbu. Dakle, izobrazbu je uspješno završilo 295 polaznika od kojih 284 časnika.
- 2) Izobrazba 2/3 časnika i dočasnika počela je 10. 12. 1992. i trajala do 26. 2. 1993. godine. Na izobrazbu je primljeno 84 polaznika od kojih 21 časnik. Tijekom izobrazbe svi su uspješno završili školovanje. Zaključeno je da će ubuduće tromjesečno školovanje ostati samo za dočasnike.

U zapovijedi o prijama na izobrazbu polaznika 2/3 naraštaja časnika i dočasnika na tečajevima pješništva, topništva i OMP-a, a u cilju pravodobne pripreme i organiziranog prijama slušatelja, trebalo je do 2. 12. 1992. realizirati sljedeće:

- Izvršiti analizu izobrazbe slušatelja 1/3 naraštaja časnika i dočasnika, što je i učinjeno temeljem izvješćaja o završetku izobrazbe 1/3 klase časnika i dočasnika, tada još u Časničkom centru.
- Zaključiti dnevnik rada, preglede ocjena po predmetima i nastavnim grupama, što je također prezentirano, a što je trebalo važiti i za sljedeće naraštaje.⁵³

⁵¹ Klasa 803-03/92-02/03, sign. 02 od 27. 11. 1992.

⁵² Klasa 802-03/92-02/04, sign. 04.

⁵³ Klasa 803-04/92-02/09, od 1. 12. 1992.

- Nadalje, sve prostorije u objektima za stanovanje i izobrazbu moralo se dovesti u ispravno stanje (u spavaonicama izmijeniti posteljinu i sl.).
- Pripremiti novu dokumentaciju – raspored sati, nastavničke bilježnice (još nije bilo dnevnika i imenika), planove rada i potrebni pribor za polaznike.

Prijam slušatelja vršili su Zapovjednici skupina pješništva, topništva i OMP-a u navedenom terminu. Na svakom od tečajeva Zapovjednici tečajeva trebali su odrediti po jednog Zapovjednika nastavne skupine (nastavne skupine ne treba miješati s tečajevima pojedinog roda i službe, jer svaki pojedini od tih mogao je imati i više skupina); njihova imena bit će poslije navedena. Oni su trebali prihvatiti polaznike na porti br. 1 i iste odvoditi u objekte za smještaj. Polaznike tečaja časnika pješništva, topništva i OMP-a, trebalo je smjestiti u objekt br. 5, a zapovjednike vodova, i zapovjednike topničkih odjeljenja – dočasnike u objekt br. 4, kod polaznika šestomjesečnog tečaja inženjerije (koji je bio u tijeku).⁵⁴

Iz Izvješća Načelnika ČC-a o prijamu drugoga naraštaja tromjesečne izobrazbe časnika i dočasnika⁵⁵ ustvrđuje se da je prijam bio organiziran od Zapovjedništva tečajeva. U Časničkom klubu radila je komisija za prijam u tijeku 2. i 3. 12. 1992. godine, kada su po zapovijedi PU MORH-a trebali doći svi polaznici tečajeva. Prema spisku trebalo je doći 90 polaznika, međutim do 7. 12. došlo ih je 77 sa spiska i 6 izvan spiska, ali s pozivom i prijedlogom PU MORH-a o čemu ČC očito nije bio obaviješten (što nije bio ni prvi a niti posljednji put).

Dana 10. 12. došao je još jedan polaznik iz 1. brigade "Tigrova", u trenutku kada je iz Centra u MORH poslano ovo izvješće. Brojno stanje iznosilo je – prema razinama (zanimaju nas samo časnici, pa su ovdje samo oni navedeni): za zapovjednike satnije/bitnice: pješništva 13, topništva 8 – ukupno dakle 21 časnik. U pogledu stručne sprema, bilo je 18 časnika sa VSS i VŠS, a 3 sa SSS.⁵⁶ Ovaj podatak potvrđuje da je ratni zapovjedni kadar, časnički, bio s visokom stručnom spremom, a kada pribrojimo i dočasnike prevladavala je SSS, dakle dosta visoka razina školske izobrazbe iz građanstva (poslije to nije bilo tako). Nema dovoljno točnih podataka, kao u vrijeme jednomjesečnih tečajeva, ali je sigurno da je na izobrazbi časnika, zapovjednika u ratnim postrojbama bilo malo onih sa završenim vojnim školama (završenim u JNA).

Školska sprema kod 1/6 časnika⁵⁷ bila je sljedeća: VSS 3, VŠS 26, SSS 237, VKV 4, KV 6, PKV 2 i NKV 7 (dakle lošije nego kod 1/3 časnika, što je i normalno i s obzirom na broj polaznika, a i s obzirom da je kod zapovjednog kadra u HV prevladavala srednja stručna sprema).⁵⁸ Za 2/3 časnike situacija sa školskom spremom bila je slijedeća: VSS 7 (dakle bolje nego kod 1/6 časnika), VŠS 13, SSS 1 dok nižih razina među časnicima te razine nije bilo.

⁵⁴ Isti izvor.

⁵⁵ Klasa 803-04/92-02/2-92-38 od 10. 12. 1993.

⁵⁶ Isti izvor.

⁵⁷ U nastavku biti će preneseni samo podaci koji se odnose na časnike – polaznike 1/6 i 2/3.

⁵⁸ Isti izvor.

TABLICA 5. Uspjeh polaznika – časnika po rodovima i službama.

Rod/služba	1/6 časnici	2/3 časnici
pješništvo	4,37	4,62
topništvo	4,21	4,79
PZO	4,32	-
veza	4,21	-
inženjerija	4,28	-
OMP	4,05	-
RKBO	4,00	-
tehn. sl.	4,17	-
obavj. sl.	4,19	-
prom. sl.	4,16	-
ost. dužn.	4,32	-
Srednja ocjena	4,20	4,71

Na šestomjesečnoj izobrazbi bila su, dakle, 3 roda tečajeva, 11 općevojnih i vojno-stručnih grupa predmeta, a polaznici su bili raspoređeni u 11 nastavnih skupina i kako je iz tablice vidljivo za časnike, a dva tečaja za tromjesečnu izobrazbu. Općevojni i vojno-stručni predmeti ocjenjivani su brojačano, dok su općeobrazovni predmeti i tjelovježba ocjenjivani opisno.

Najuspješniji polaznik na razini izobrazbe bojna/divizion, bio je satnik Mladen Fuzul s prosječnom ocjenom 5,00 (odličan).

Osposobljenost za dužnosti časnika bila je:

- za zapovjednika bojne/divizion 37 i to samo na šestomjesečnoj izobrazbi;
- za zapovjednika satnije/baterije 186 na šestomjesečnoj i 21 na tromjesečnoj izobrazbi;
- za dužnosti u stožerima bojni/divizion i brigadama bio je osposobljen 41 polaznik (moram priznati da ovu razinu izobrazbe prije nisam registrirao, iako je logična).

Znakoviti su neki od problema, odnosno zamolbi polaznika – osobnih ili od strane njihovih postrojbi o premještanjima na više ili niže razine izobrazbe, o prekidu izobrazbe, kao i izvješća HVU o onim polaznicima za koje se, zbog nedoličnog ponašanja, tražilo da se udalje sa izobrazbe u HVU.

Tako Odjel za ustroj i personalne poslove navodi molbu gospodina M. I. za prekid školovanja.⁵⁹ Kao razlog navodi obiteljski problem i neriješen status u HV-u (ovo posljednje bio je i dosta dugo ostao razlogom nezadovoljstva pripadnika u HV-a). Prema izvješću Zapovjednika 4. gardijske brigade, zbog potreba u postrojbi, a temeljem odobrenja Načelnika GSHV-a, polaznik za zapovjednika bojne u pješništvu, pukovnik Jozo Šerić, pozvan je natrag u postrojbu.⁶⁰ Neke pak, poput gospodina

⁵⁹ Klasa 118-01/93-01/24 od 29. 4. 1993.

⁶⁰ Klasa 118-01/93-01/01 od 26. 5. 1993.

V. P., koji je prekid izobrazbe tražio od 12. 3. 1993. godine, Personalna uprava MORH-a upućuje na školovanje, protivno zahtjevu HVU (i to je bila česta, prema mom sudu, vrlo štetna praksa).⁶¹ Za neke polaznike, zbog neprimjerenog ponašanja i velikog broja neopravdanih sati, zahtijevalo se od Časničke škole prekid njihove naobrazbe i povratka u postrojbu.⁶² Bilo je još takvih primjera ali su rijetko uvažavani, a tolerirani su i drugi vidovi kršenja stege, ne samo polaznika, nego i djelatnika HVU, što je izazivalo revolt kod ostalih polaznika i djelatnika i ugrožavalo ugled Učilišta.

S druge strane, uprkos rečenom, Učilište je privlačilo osobe, kako iz sastava HV-a, tako i kadrova izvan vojske. HVU je tako primio četiri molbe pripadnika bojne "Zrinski" od polaznika koji su završavali šestomjesečnu izobrazbu u klasi časničke izobrazbe, koji su željeli ostati kao djelatnici u HVU. Iz HVU su izvijestili PU MORH-a da u Učilištu imaju samo dva slobodna formacijska mjesta i predložili "da se zbog iskazanog zalaganja i uspjeha" u HVU rasporede (što je i učinjeno): Marko Stipić i Davor Vidović. Navodi se "da za spomenutu gospodu postoje mjesta Zapovjednika nastavnih skupina, jedno u Dočasničkoj i jedno u Časničkoj školi."⁶³ I još neki polaznici izobrazbe u časničkoj školi, bili su izmješteni u HVU. To su zapovjednik satnije pješaštva Damir Žižić i zapovjednik voda pješaštva Marijan Matušin.⁶⁴

U Izvješću o završetku izobrazbe 1/6 i 2/3 časnika i dočasnika dati su prijedlozi i primjedbe o održanoj teorijskoj i praktičnoj nastavi po pojedinim temama iz Opće taktike i Taktike roda službe, na primjer, desetina-vod-satnija-bojna u napadu i obrani. Ponovno je istaknuto potrebnim izvođenje praktične nastave prema danoj temi i taktičkoj zadaći. Dalje, potreba da polaznici budu više uključeni i stavljeni u razne uloge zapovjednika radi što bolje osposobljenosti. Polaznike treba više osposobljavati za metodiku izvođenja nastave, posebno u predmetima TRS, PSONG i sl.⁶⁵ Bilo je sugerirano i povećanje broja sati iz predmeta VT, i to za praktični rad na terenu. Polaznici su predložili i da se na HVU oformi odjel za osposobljavanje časnika i dočasnika za zapovijedanje specijalnim postrojbama (vojna policija, antiterorističke i protudiverzantske postrojbe prema posebnim NPP-ima). Bilo je još zanimljivih prijedloga, primjerice, da se selekcija za školovanje po razinama vrši prema kriterijima stručne spreme, zasluga u Domovinskom ratu, sposobnostima ljudi za zapovijedanje i prema autoritetu u matičnoj postrojbama.⁶⁶

Za provjeru stečenih znanja i provjeru borbenih sposobnosti za buduće ratne akcije, koje su bile pred HV-om, bilo je vrlo važno i prvo zajedničko taborovanje na području Požege i na poligonu u Gašincima kod Đakova. O tomu svjedoči zahvalnica Zapovjedništva HVU Zapovjedništvu NS HV-a Požega.⁶⁷ Na poligonima u Požegi, zajedničke vježbe izvodili su polaznici časničke škole, dok su u Gašincima bili smješteni pripadnici Dočasničke škole. U Zahvalnici Zapovjedništvo HVU, zahvaljuje se na suradnji

⁶¹ Isti izvor.

⁶² Klasa 118-01/93-01/24 od 31. 5. 1993.

⁶³ Klasa 118-01-01/25 od 9. 6. 1993.

⁶⁴ Klasa 118-01/93-01/25.

⁶⁵ Isti izvor.

⁶⁶ Isti izvor.

⁶⁷ Klasa 118-01/93-01/25 od 15. 9. 1993.

i punom doprinosu u realizaciji postavljenih ciljeva, pri čemu su se djelatno iskazale postrojbe NS Požega na osiguravanju taborovanja i izvođenja nastavnih sadržaja. Vojnici i zapovjednici NS Požega, kaže se u Zahvalnici, "pokazali su vojničku izgrađenost i čvrstinu u rješavanju složenih zadaća u otežanim uvjetima rada. Sudjelovanje vaših postrojbi na taborovanju HVU bilo je od obostranog interesa i u interesu vojne spremnosti".⁶⁸

Takve vježbe, pogotovo taborovanjima, s koordiniranim sudjelovanjem rodova KoV-a, u znatnoj su mjeri pridonijele kasnijim obimnijim ratnim djelatnostima HV-a i MUP-a u oslobađanju i reintegraciji okupiranih područja RH.

Iz izvješća o završetku **šestomjesečne izobrazbe drugoga naraštaja** (2/6) časnika na HVU, vidi se da je nastava započela 15. 3. 1993. i trajala do 17. 9. 1993. godine.⁶⁹

Školovanjem su bila obuhvaćena 332 polaznika, od kojih je 323 polaznika s uspjehom završilo školovanje, dva polaznika nisu završili izobrazbu jer nisu položili sve ispite, dok je 6 polaznika svojevolumeno napustilo školovanje tijekom izobrazbe.⁷⁰ Za jednog polaznika nije poznat razlog zašto nije završio školovanje. Prema zapovijedi ministra obrane RH, u vremenu od 1. do 30. 8. 1993. godine, prije redovitog završetka izobrazbe, zbog potreba na bojišnici, ispite je položilo i završilo školovanje 29 polaznika⁷¹.

Uspjeh polaznika izobrazbe u časničkoj školi bio je sljedeći: odličnih 105, vrlo dobrih 182, dobrih 36.

TABLICA 6. Osposobljenost po razinama izobrazbe i rodovima⁷²

Razina izobrazbe		Broj polaznika
Razina bojne/divizionna	bojna pješaštva	32
	divizion topništva	12
	bojna OMP-a	5
	načelnici OMP-a	6
	Ukupno	55
Razina satnije/bitnice	satnija pješaštva	71
	satnija OMP-a	17
	bitnica topništva	28
	Ukupno	116
Razina voda	vod pješaštva	91
	vod topništva	30
	vod inženjerije	9
	vod PZO-a	15
	vod RKB-a	7
Ukupno	152	

⁶⁸ Isti izvor.

⁶⁹ Klasa 602-01/93-01/01 od 23. 9. 1993.

⁷⁰ Isti izvor.

⁷¹ Isti izvor.

⁷² Klasa 602-01/93-01.

U tijeku izobrazbe polaznici su bili podijeljeni na klase "A" i "B". Što se tiče izostanaka, polaznici klase "A" opravdano su izostali 12.627 sati, a klase "B" 16.521 sati: ukupno 29.148 sati. Neopravdano, polaznici klase "A" izostali su 36 sati, a klase "B" 366 sati, ukupno 402 sata. Zbog neopravdanih izostanaka, polaznici su upozoravani ili im je izricana stegovna mjera, a za opravdana izbjivanja bila su predložena uvjerenja ili od liječnika ili od nadležnih razina zapovijedanja.⁷³

Tijekom izobrazbe, razinu je promijenilo 58 polaznika. Iz Dočasničke prešlo je u Časničku školu 36 polaznika, odnosno, iz Časničke u Dočasničku 3 polaznika. Promjene razina u Časničkoj školi: prelaze iz voda u satniju 6, iz satnije u bojnu 1, iz voda u bitnicu 10, iz bitnice u divizion 1, a iz voda u bojnu 1 polaznik.

Izrečene su i stimulativne mjere: pohvale zapovjednika Časničke škole dobilo je 13 polaznika, pohvala Zapovjednika HVU izrečena je četrnaestorici polaznika, knjigu kao pohvalu dobilo je 6 polaznika, a samokres PHP, kao nagradu Načelnika GSHV-a, dobio je 1 polaznik. Ukupno su pohvaljena i nagrađena 34 polaznika šestomjesečne izobrazbe časnika.

U jednom dokumentu Časničke škole, navedeni su zapovjednici nastavnih skupina naraštaja 2/6 Časničke škole:

- Zapovjednik nastavne skupine (dalje NS) 2/6č-BP (časnici – bojna pješništva) satnik Niko Storić
- Zapovjednik NS 2/6č-div. top. pričuvni natporučnik Danijel Vovk
- Zapovjednik NS 2/6č-1SP (satnija pješništva) poručnik Drago Cvetnić
- Zapovjednik NS 2/6č-2SP Branko Mihalić
- Zapovjednik NS 2/6č-div. top. poručnik Marino Marković
- Zapovjednik NS 2/6č-1VP (vod pješništva) pričuvni natporučnik Marko Majdandić
- Zapovjednik NS 2/6č-2VP Mirsad Berbić
- Zapovjednik NS 2/6č-3VP natporučnik Mirko Liović
- Zapovjednik NS 2/6č-Vtop zastavnik Damir Babić
- Zapovjednik NS2/6č-PZO poručnik Ivan Kanižaj.⁷⁴

Radi učinkovitosti i potpunog izvršenja zadaća u vezi s prijamom **treće klase šestomjesečne izobrazbe** u Časničkoj školi, Načelnik GSHV-a izdao je Zapovijed da se prijem polaznika izvrši 2. studenog 1993. godine od 8,00 do 22,00 sata.

U komisiju za prijam polaznika bili su određeni bojnik Ivan Šteker – predsjednik komisije, te članovi, satnik Stjepan Miloš, poručnik Narino Marković i gđa Višnja Špiček.⁷⁵

Zapovjednik vojarne trebao je osigurati za potrebe rada komisije 4 vojnika, koji bi vršili prihvata polaznika na porti i odvođenje u objekt za prijam.

Zadaće komisije bile su:

- prijam polaznika na porti;
- evidentiranja polaznika prema popisima i prikupljanje personalnih podataka;

⁷³ Isti izvor.

⁷⁴ Klasa 119-01/93-01/05.

⁷⁵ Klasa 118-01/93-01/25 od 25. 10. 1993.

- izdavanje privremenih propusnica za ulazak u prostore HVU;
- raspoređivanje polaznika po objektima i smještaj po sobama.

Prijam polaznika vršio se u Časničkom domu u maloj dvorani. Zapovjednik Časničke škole, pukovnik Stjepan Cifrek, trebao je organizirati zaduženja polaznika inventarom prema inventarskim listama. Privremene propusnice preuzela je od Zapovjednika vojarne 29. 10. gđa Višnja Špiček. Izvješće o prijamu polaznika Zapovjedniku HVU bio je dužan podnijeti zapovjednik Časničke škole i to usmeno do 8,00 sati 3. 11., a pismeno do 14,00 sati. Za prijam polaznika,⁷⁶ koji bi pristigli nakon 22,00 sata, odgovoran je bio dežurni časnik HVU.

Zapovjednik, odnosno tada v.d. Zapovjednika HVU brigadir Miroslav Jerzečić izvijestio je PU MORH-a: "Sukladno Zapovijedi za početak izobrazbe časnika HV na Časničkoj školi HVU",⁷⁷ do (5. 11. 1993.) primljeno je 395 polaznika. Pored toga, 64 polaznika, koji su planirana "do danas se nisu pojavili, a bili su na popisu".⁷⁸

Nadalje v.d. Zapovjednika napominje da HVU raspolaže smještajnim kapacitetom u 4 objekta s ukupno 440 kreveta. S tim u vezi moli PU MORH-a da to ima u vidu kod daljnjeg upućivanja polaznika na izobrazbu, jer HVU neće imati mogućnosti za smještaj. HVU "Petar Zrinski" još je uputio Izvješće PU MORH-a o naknadno pridošlim polaznicima 3. klase šestomjesečne izobrazbe prema sljedećem:⁷⁹

- pješaštvo razine voda 10 polaznika
- pješaštvo razine satnije 5 polaznika
- pješaštvo razine bojne 3 polaznika
- veza, vod/satnija 2
- inženjerija vod/satnija 1 polaznik.⁸⁰

ZAKLJUČAK

U radu je opisana izobrazba djelatnih časnika za razdoblje od rujna 1992., kada je redovito školovanje i započelo (još u Časničkom centru – u osnivanju) do kraja prosinca 1993. godine. Na jednomjesečnim tečajevima u prvom prijelaznom razdoblju školovali su se pričuvni časnici dok se u ovoj izobrazbi radilo o školovanju djelatnih časnika (i dočasnika), takozvanih "A" brigada. Govorilo se o situaciji u kojoj je postrojbe hrvatske vojske trebalo što kvalitetnije i bolje organizirati za nove ofenzivne akcije radi oslobađanja okupiranih područja Republike Hrvatske. Usporedo s razvojem postrojbi, postavljao se i zahtjev za razvitkom ostalih ustanova hrvatske vojske pogotovo onih koje su služile obuci i izobrazbi. Tako je, konačno, potkraj 1992. godine, točnije u studenome, ustrojeno Hrvatsko vojno učilište (HVU).

⁷⁶ Isti izvor.

⁷⁷ Isti izvor.

⁷⁸ Isti izvor.

⁷⁹ Klasa 118-01/93-01/03-01/25 od 8. 11. 1993.

⁸⁰ Isti izvor.

Osim teorijskog dijela nastave, tijekom izobrazbe sve se više inzistiralo na što kvalitetnijoj izvedbi praktične nastave, kao što su rad u kabinetima, na taborovanju i slično. Treba istaknuti da je u rujnu 1993. godine organizirano prvo zajedničko taborovanje cijelog HVU, odnosno svih nastavnih skupina, odnosno rodova i službi KoV-a HV-a na poligonima u Požegi, gdje su pokazne vježbe imali časnici, a u Gašincima – dočasnici.

Česte su bile i provjere kvalitete izvođenja nastave i kontrole popune nastavnim osobljem, materijalnim sredstvima i svim ostalim što je bilo potrebno u izvođenju nastave.

Školovanje djelatnih časnika vršilo se na tromjesečnim i šestomjesečnim tečajevima i započelo je u rujnu 1992. godine. Bila su samo dva naraštaja tromjesečne izobrazbe časnika koji su istodobno, a i poslije, tijekom 1993. i jednog dijela 1994. godine, školovani na šestomjesečnim tečajevima.

Prvi tromjesečni tečaj za časnike (dočasnike) počeo je 1. rujna 1992., a završio je 28. studenoga 1992. godine. Na tom tečaju bilo je upisano samo 15 časnika, svi s visokom školskom izobrazbom i svi su završili tečaj s odličnim uspjehom. U počecima redovitog školovanja djelatnih časnika bilo je manje tečajeva iz rodova i službi, a također i manji broj nastavnika; međutim, s vremenom opseg školovanja se stalno povećavao.

Drugi tromjesečni tečaj pohađao je i završio 21 časnik, svi sa visokom i višom stručnom spremom. Poslije to nije bio slučaj jer je prosjek školske spremlaznika izobrazbe na HVU bio SSS. Svi polaznici drugoga tromjesečnog tečaja završili su ga na razini zapovjednika satnije. Tečaj je započeo 10. prosinca 1992. godine, dakle još u Časničkom centru, a nastava i ispiti završeni su u ustrojenom Časničkom centru koji je promijenio naziv u HVU. Izobrazba je završila u ožujku 1993. godine.

Tromjesečne tečajeve je ukupno pohađalo 36 časnika koji su završili tromjesečnu izobrazbu na razini zapovjednika satnije/bitnice u rodovima pješaštva, topništva i OMP-a.

Na šestomjesečnu izobrazbu prvog naraštaja, koja je započela 1. rujna 1992., primljeno je 297 časnika; izobrazbu je napustilo 19 časnika i to na zahtjev postrojbi 7, na osobni zahtjev 9, a zbog neprisustvovanja nastavi 3 polaznika, a jedan časnik nije položio ispite. Onima, koji su školovanje napustili zbog potreba postrojbi, omogućeno je polaganje ispita koji su uspješno završeni. Dakle, ukupno je 1/6 284 časnika prvoga naraštaja završilo šestomjesečnu izobrazbu. Časnici su se školovali za razinu bojne/divizona, satnije/bitnice i voda.

Drugi naraštaj šestomjesečne izobrazbe (2/6) časnika započeo je nastavu 15. ožujka, a završio 19. rujna 1993. godine. Školovanju su pristupila 332 polaznika od kojih su uspješno završila 323 časnika. Ostali polaznici iz raznih razloga nisu završili izobrazbu.

Ukupno je u dva naraštaja šestomjesečne izobrazbe upisano 629 časnika od kojih je izobrazbu uspješno završilo njih 607, a 22 časnika nisu završila izobrazbu.

Dalje je pripremana organizacija za treću generaciju šestomjesečne izobrazbe. Do 5. studenoga 1993. godine, primljeno je 395 polaznika, a 64 se do tada nije javilo u učilište. HVU, tada već pod imenom "Petar Zrinski", obavijestio je PU MORH-a da

učilište raspolaže sa ukupno 440 smještajnih kapaciteta o čemu se pri slanju polaznika treba voditi računa. Treća generacija završila je izobrazbu u 1994. godini, ali to nije predmet ovoga rada.

NAPOMENA

Svi podaci za ovaj rad preuzeti su iz dokumenata koji se nalaze u arhivu Združenog Zapovjedništva za izobrazbu i obuku, bivšeg HVU. Kutije u kojima se nalazi materijal složene su pod klasifikacijskim oznakama kako se to navodi u bilješkama.

KRATICE

- COOV – Centar za obuku i odgoj vojnika
- ČC – Časnički centar
- GSHV – Glavni stožer Hrvatske vojske
- HV – Hrvatska vojska
- HVU – Hrvatsko vojno učilište
- MES – minsko-eksplozivna sredstva
- MORH – Ministarstvo obrane Republike Hrvatske
- NPP – nastavni plan i program
- OMJ – oklopno-mehanizirane jedinice
- OMP – oklopno-mehanizirane postrojbe
- OMS – oklopno-mehanizirana sredstva
- OPOS – Opća pravila oružanih snaga
- POB – protuoklopna borba
- PSONG – Poznavanje streljačkog naoružanja i nastava gađanja
- PZO – protuzračna obrana
- RKBO – radiološko kemijska i biološka obrana
- TG – taktička grupa
- TRS – Taktika roda službe
- ZZIO – Združeno Zapovjedništvo za izobrazbu i obuku

EDUCATION OF ACTIVE-DUTY COMMISSIONED OFFICERS AT THE CROATIAN MILITARY COLLEGE "PETAR ZRINSKI" FROM SEPTEMBER 1992 TO DECEMBER 1993

Damir Jug

Summary

The paper presents education of active-duty officers at the Army Officer Center (renamed in January 1993 to Croatian Military College) from September 1992 to December 1993. After the introductory phase ended in August 1992, the Army Officers Center started providing various shorter or longer courses, seminars, etc. This paper provides a short description of courses for corporals in Army Training Centers, and intensive courses for the commanders of reserve brigades from all combat zones. Since September 1992, officers attended three-month and six-month courses. The three-month courses were held only from September 1992 to February 1993 and only two generations (i.e. classes) of officers attended these courses. From September 1992 to September 1993 two classes of officers completed six-month courses. By the end of November 1993, third class of officers started attending new six-month course and this form of courses continued during 1994.

Keywords: education, active-duty commissioned officers, education plan and program, training, camping, Croatian Military College, class